

Mesadrim and Shuti'm

Sept. 12, 1993

1) Source Books (examples)

פחד יצחק, כסף נבחר, יד מלאכי, כנסת הגדולה, שדה חמד, אנציקלופדיה תלמודית, פרויקט השו"ת (בר-אילן)

2) Is it Always Good to Make Torah Accessible?

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ט עמוד א

דתניא מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים והכניסן בשבעים ושנים בתים ולא גילה להם על מה כינסן ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם כתבו לי תורת משה רבכם נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן לדעת אחת וכתבו לו +בראשית א'+ אלהים ברא בראשית +בראשית א'+ אעשה אדם בצלם ובדמות +בראשית ב'+ ויכל ביום הששי וישבות ביום השביעי +בראשית ה'+ זכר ונקבה בראו ולא כתבו בראם +בראשית י"א+ הבה ארדה ואבלה שם שפתם +בראשית י"ח+ ותצחק שרה בקרובה +בראשית מ"ט+ כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבוס +שמות ד'+ ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם +שמות י"ב+ ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובשאר ארצות ארבע מאות שנה +שמות כ"ד+ וישלח את זאטוטי בני ישראל +שמות כ"ד+ ואל זאטוטי בני ישראל לא שלח ידו +במדבר ט"ז+ לא חמד אחד מהם נשאתי +דברים ד'+ אשר חלק ה' אליהם אתם להאיר לכל העמים +דברים י"ז+ וילך ויעבוד אלהים אחרים אשר לא צויתו לעבודם וכתבו לו את צעירת הרגלים ולא כתבו לו +ויקרא י"א+ ואת הארנבת מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה שלא יאמר שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה

שולחן ערוך אורח חיים הלכות תענית סימן תקפ

בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והיה חשך בעולם שלשה ימים

3) P'sak is Theoretical

הקדמה ליד החזקה לרמב"ם

...ומפני זה נעתי חצני אני משה בן מיימון הספרדי ונשענתי על הצור ברוך הוא ובינותי בכל אלו הספרים וראיתי לחבר דברים המתבררים מכל אלו החיבורים בענין האסור והמותר הטמא והטהור עם שאר דיני התורה כולם בלשון ברורה ודרך קצרה עד שתהא תורה שבעל פה כולה סדורה בפי הכל בלא קושיא ולא פירוק. לא זה אומר בכה וזה בכה. אלא דברים ברורים קרובים נכונים על פי המשפט אשר יתבאר מכל אלו החיבורים והפירושים הנמצאים מימות רבינו הקדוש ועד עכשיו עד שיהיו כל הדינים גלויין לקטן ולגדול בדין כל מצוה ומצוה ובדין כל הדברים שתקינן חכמים ונביאים...

4) Having Many Carry the Load of a P'sak

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ז עמוד ב

רב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה מיכניף ומייתי עשרה רבנן מבי רב אמר כי היכי דלימטיין שיבא מכשורא רב אשי כי הוה אתי טריפתא לקמיה מכניף ומייתי להו לכולהו טבחי דמתא מחסיא אמר כי היכי דלימטיין שיבא מכשורא

A) R' Y. I. Herzog and R' Y. Y. Weinberg

שו"ת שרידי אש חלק א סימן צ (ג:כה)

פתח להתיר עגונות שבעליהן נשתמדו

דרכו בקודש של מרן הרב הראשי הגר"א הרצוג זצ"ל, שהצטיין בענותותו הגדולה ובמידת טובו ורחמנותו ובעינו היפה לכל ידידיו ומקורביו, לשתף עמו בדיון השאלות החמורות שעלו לפניו את כל מי שיש לו יד ושם בהוראה במקום שראינו את גדולתו העניקת שם מצאנו ענותותו היתירה. תנצב"ה...

שו"ת שרידי אש חלק א סימן קט (ג:נא)

ב"ה יום ה' פ' וארא תשי"ד, מונטרה

כבוד ידידי הרב הג' החה"ש מהר"צ לוי שליט"א אבד"ק פ"פ ענ"מ והגליל

היום קבלתי את מכתבו וממהר אני לענות לך, ואודיע לך כי בש"ק העבר ה' אצלי הרב ד"ר בלוך נ"י וסיפר לי גופא דעובדא. והנה בשאלה זו כבר דנו גדולי הדור וכבר נוצרה עלי ספרות גדולה. הגאון מדווינסק (הראגאטשובי), זצ"ל, החמיר והצריך גט, וכן החמירו כמעט כל רבני אונגארן, וטעמם כמו שכתב כת"ר, משום אין אדם בועל בעילת זנות. ואפילו אם יודעים שהאיש הזה עברין ובוועל נדה ומחלל שבת, מ"מ יש לומר בו אין אדם בב"ז, דסוברים דחזקה דאין אדם בב"ז אינו מצד האיסור, אלא הוא ענין נימוסי ומשפחתי, דאדם הגון רוצה באישות ובחיי משפחה כדת, ולא לחיות עם אשה זונה שעלולה להפקיר א"ע גם לאחרים. ויש אומרים דעצם העובדה שהם חיים בקביעות כאיש ואשה בחדר אחד הוא מין קידושין, ומכש"כ להסוברים חופה קונה (שו"ע)

אבה"ע סי' כ"ו סע' ב'), ומכיון שהכל יודעים שהם דרים יחד הוי כמו קידושין בעדים. ואולם יש מקילים ואומרים, שאם הבעל אדם חפשי ועובר על דת אינו חושש לעשות קידושין עפ"י ד"ת, כי אם מספיק לו שהם נשואים עפ"י חוק האזרחים ואין אומרים בו אין אדם עושה בב"ז. ולמעשה כבר הורה זקן, הגאון רשכב"ה מרן ר' חיים עוזר מוילנא ז"ל, שלכתחילה יש להחמיר ולהצריכה גט, אבל בשעת הדחק יש להקל. והנה בנידון דידן יש לומר שהוא שעת הדחק, מכיון שהוא כהן, ואם נצריך גט אי אפשר יהי לסדר קידושין. עי' באהע"ז סי' קנ"ג בפתחי תשובה לענין חליצת מומר. וכבר נהגו שלא להתיר אלא בהסכמת ג' רבנים גדולים ולאחר שהושיבו בי"ד של ג' וחקרו ודרשו על הבעל ומנהג חייו ואיך הי הנשואין ברוסיא, וגם אם בתחלת בואם לגרמניא ידעו שהם לא הי נשואים עפ"י ד"ת ורק נשואים עפ"י רשימה בערכאות. ואחרי חו"ד זו, ישלחו את השאלה להרב הראשי הגאון רי"א הרצוג שליט"א ולבקש הסכמתו והסכמת בי"ד הגדול. ויוכלו לצרף מכתבי זה שממנו יראה שאני נוטה להקל. אבל בלא הסכמתו של הג' הנ"ל או של רבנים גדולים אין להתיר ולסדר לה קידושין עם אחר. ידידו ומוקירו, יחיאל יעקב וויינברג

B) R' M. Feinstein and R' Y. E. Henkin

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן נח

בחולה שהאומדנא שודאי ימות אם מותר לעשות אפעריישאן שיש בו ספק קרוב ח'ו למות אם לא יתרפא מזה י"ד סיון תשכ"א. מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר יהושע הלוי הירשהארן שליט"א בעה"מ ספר חשוב ממעיני ישועה... זהו הטעם שלי שהוריתי להיתר והסכים לזה הגרי"א הענקין שליט"א אבל היה זה הוראה בעל פה ולא בכתב עד עתה שאני כותב זה לכתר"ה ע"פ רצונו. והנני ידידו מוקירו מאד, משה פיינשטיין

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק א סימן ל

בהצריכה גט שני מצד ספק והיא זקנה לענין המתנת הג' חדשים מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר מאיר שארף שליט"א. בדבר האשה שנתגרשה ע"י אחד שאינו ראוי לסדר גיטין וחשוד לעושה שלא כדין וכבר עברו הרבה שנים וניסת כבר לשני ונתגרשה מהשני כדין והזיקקה כתר"ה שיכתוב לה בעלה הראשון גט אחר והיא נשתדכה לאחד קודם שנודעה שיש ספק בגט שמבעל הראשון שלה והמשודך אינו רוצה לחכות התשעים יום ויתבטל השידוך והיא זקנה שכבר אינה ראויה לילד אם יש מקום להתיר... ולכן יש לסמוך על סברת החת"ס שכתב בטעם מהר"מ מלובלין שהוא לא שכיחי והוי כהא דס"פ ארבעה אחין שבלא שכיח לא גזרו כשליכא בעצם החשיש של ספק לראשון ספק לאחרון. וא"כ בעובדא זו אף שאולי שכיח שיסדרו אנשים שאך ראוין כדכתב שם החת"ס וכ"ש בזמננו ובמדינה זו מ"מ הא לא שכיח שתנשא לאחר ולא ירגישו שהיה גט פסול, וגם הא נאסרה על הראשון כשאר טעות בגט שהדין שתצא מזה ומזה בזה שניסת להשני ע"י גט הראשון וא"כ הוא רק מצד גזירה מצד ב' טעמים שהיא זקנה והיא בדין תצא מזה ומזה לכן יש להתיר בשעת הדחק. וגם הגאון ר' יוסף אליהו הענקין שליט"א הסכים להורות כן. ידידו, משה פיינשטיין.